

indukcijo in stimulacijo poroda, kar je bistveno vplivalo na trajanje oziroma omogočilo skrajšanje poroda ter njegovo sodobno vodstvo. Prav tako je v porodništvu uvedel tokolizo – metodo za preprečevanje prezgodnjega poroda – in sodobne metode ugotavljanja ogroženosti ploda – kardiotokografijo in PH-metrijo. Le nekatere novosti v tedanjem porodništvu in svoje izkušnje z njimi je opisal v člankih, več tega je ustno prenesel na svoje sodelavce in učence. Vse to je predajal tiho in nevsiljivo, toda prenos znanja je bil trajen.

Prim. dr. Cindra se ne bomo spominjali le kot inovativnega in izrednega porodničarja, ampak tudi kot izobraženca v najširšem pomenu besede, posebno kot poznavalca glasbe, predvsem operne. Glasba ga je po napornem delu in tudi med delom, posebno v dežurni službi, umirjala in pripravljala na nove napore in zanj značilne modre in mirne odločitve.

Poseben pogled na prim. dr. Cindra se nam odkrije, ko se spominjamo pogovorov o Strožancu – posesti njegovih staršev v okolici Splita – kraju, ki ga je tako ljubil in občudoval. Spoznali smo ga kot občudovalca narave in vsega lepega ter njegovo trdno in večno ljubezen do rodne grude – Dalmacije.

Prim. dr. Cindro se je tudi po upokojitvi zanimal za svojo stroko. Do zadnjega se je udeleževal sestankov Združenja ginekologov in porodničarjev Slovenije. Stalno se je zanimal, kaj je novega v porodništvu in kaj smo novega uvedli v porodniško prakso. Razgovori s prim. dr. Cindrom so bili zanimivi, iz njih smo zlahka ugotovili, da govorimo s človekom in zdravnikom, ki je svoje življenje posvetil medicini, posebno porodništvu, družini, razmišljanju in umetnosti, predvsem operni glasbi. Poslovali smo se torej od cenjenega učitelja in upam si reči prijatelja, ki je vtisnil neizbrisni pečat v slovensko porodništvo, in resnično velikega človeka – misleca in humanista, ki se ga bomo trajno spominjali.

FERDO KUTNIK, DR. MED., SPEC. KIRURG 1945–2005

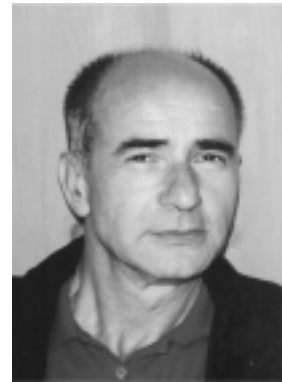
Ivan Ocepek

28. avgusta 2005 smo izgubili dobrega človeka, prijatelja, odličnega kirurga – travmatologa, nevsiljivega učitelja, dolgoletnega vodjo travmatološkega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec. Pri bolnikih je velikokrat zmagal v bitki s smrtjo, v zadnji bitki zase pa njegovo telo ni imelo več dovolj moči, da bi jo premagalo.

Ferdinand Kutnik se je rodil 7. novembra 1945 v Muti ob Zilji v občini Šmohor. Slovensko ime rojstnega kraja je nosil v srcu, zato ga je moralo prizadeti, ko je v potrdilu, izdanem v Ljubljani 5. marca 1970, ob zaključku študija na medicinski fakulteti, pisalo, da je rojen v kraju »Mauthen – Austria«. Mogoče je ravno zaradi tega tako zelo cenil slovenščino in ga je vedno motilo, kadar smo imeli srečanja z avstrijskimi kolegi, pa so ti predavali v nemškem jeziku, slovenski kolegi pa so se lomili z nemščino.

Po materi je podedoval lirično dušo Korošcev, po očetu pa upornost, vztrajnost in trdnost Gorenjca. Družina se je kmalu po drugi svetovni vojni preselila na Jesenice, od tam pa na Ravne na Koroškem, kjer je preživljal mlada leta. Oče, livarski mojster, je bil njegov prvi učitelj violine, kasneje so ga poučevali še drugi. Mnogi se še spominjajo Ferda kot odličnega violinista. Kot je bila takrat navada, je v počitnicah delal v železarniški livarni in spoznal delo navadnih delavcev. Nedvomno je tudi to odločilno vplivalo na njegov značaj. Po prepričanju

je bil komunist, iskreno je verjel v prave ideale komunizma. Spoznal pa je, da je ideal pravične družbene ureditve nedosegljiva utopija.

Bil je med boljšimi študenti, povsem predan študiju. Tudi kot specializant si je nabral ogromno znanja. 18. septembra 1975 je opravil specialistični izpit iz splošne kirurgije. Kasneje mu formalno priznana izobrazba ni bila cilj, študiral je to, kar je dejansko potreboval za svoje vsakdanje delo.

Čeprav je opravil specializacijo iz splošne kirurgije, je bil za vse, ki smo ga poznali, travmatolog. Nekako vsi vemo, kaj pomeni biti travmatolog, le ko je to treba formalno opredeliti, se najde cel kup dvomov in sprenevedanja. Ferdo Kutnik je bil tip kirurga z idealnim znanjem za oskrbo poškodovancev. Dežural je na splošni kirurgiji in moral opravljati vse nujne posege iz abdominalne, žilne in torakalne kirurgije, znati zašiti tetive in oskrbeti tudi možganske poškodbe. Ob vsem tem pa se je v rednem delovnem času ukvarjal specialno s poškodovanci. Bil je travmatolog v pravem pomenu besede. Ko so pripeljali politravmatiziranega poškodovanca, ni bilo potrebno poklicati treh ali štirih specialistov različnih specialnosti, da bi vsak oskrbel poškodbe s svojega področja, seveda šele po tem, ko bi se jim uspelo uskladiti, katera poškodba ima prednost. Za funkcionalno izobrazbo, ki jo je imel, pa je premalo formalna izobrazba v obliki specialističnega izpita ali diplomskega študija. Potrebna je osebna angažiranost. Spoznal je, da je Slovenj Gradec preveč oddaljen od nevrokirurških oddelkov, da bi lahko poškodovanec z akutno krvavitvijo v lobanji preživel prevoz do najbližjega nevrokirurškega oddelka. Zaradi tega je odšel za pol leta na izobraževanje na nevrokirurgijo v Ljubljano. Bil je tudi mesec dni v Ulmu in kot AO štipendist 2 meseca v Schwarzach na izpopolnjevanju iz zdravljenja poškodb.

Kot vodja je skrbel za strokovni razvoj travmatološkega oddelka in o tem tudi napisal nekaj člankov.

Poleg strokovnih odlik pa bi rad poudaril tudi njegov osebni odnos do bolni in bolnikov. V njem je bilo združeno veliko znanje s primerno rahločutnostjo. Po težki operaciji na srcu je prevzel vse obveznosti kirurga, vključno z dežurstvi, požlahtnil pa se je njegov odnos do bolnikov. Predobro je na svoji koži spoznal občutenje bolnika, zato jih je lahko bolje razumel. Bolniku je vedno verjel, tudi takrat, ko je upravičeno dvomil, da govori resnico. Mogoče so nekateri to izkoriščali, nedvomno pa je bilo več tistih, ki jim je to pomagalo. Bolnikov mu ni nikoli manjkalo, pa tudi nikoli se jim ni izogibal, čeprav je bil utrujen in večkrat sam bolj potreben pomoči. Frane Milčinski Ježek je zapisal verz:

*»Ne dajte me v špital na postelj belo
čeprav sem res le album diagnoz.
Mar naj končam življenje to veselo
v pižam kot cebra, zraven pa bos?*

*Jest z vami grem, naj klanc bo še tko hud –
UMRL BI RAD OBUT.«*

Tako je razmišljal tudi Ferdo. Ni znal, pa tudi ni hotel biti bolnik. Odločil se je, da se ne bo umaknil v svojo bolezen, ampak je živel polno življenje. Tudi na oddelku je pomagal do zadnjega. Vemo, da je bil predan delu in bolnikom. Kljub temu pa se ni mogoče povsem otestiti občutka, da mora včasih tudi zdravnik, kljub bolezni nadaljevati z delom, tudi zato, ker bi bil sicer njegov življenjski standard preveč ogrožen.

Zadnja leta je odkril ljubezen do konjev. Nikoli ni na glas potožil, da je izgubil zaupanje v ljudi. O svojih konjih pa je govoril s takšnim žarom, da ni bilo dvoma, kaj so mu pomenili. Z njimi se je umikal v drug svet in tako je lahko, vsaj začasno, pobegnil pred stvarnostjo. Na aforizem »Bolj ko sem spoznaval ljudi, rajši sem imel konje«, se je le zvito in odobravajoče nasmehnil, več pa ni komentiral.

Umril je na »svoji Travmi«, ki mu je bila drugi dom. Pravijo, da smrt ne nastopi takrat, ko se človek neha spominjati, ampak takrat, ko izgine iz spomina drugih ljudi. Mnogo je tistih, ki se bodo spominjali dogodkov, ki so jih preživeli skupaj z njim, njegovih dejanj, nasvetov in nevsiljivih, pa vendar premišljenih in dobronamernih pripomb.

Besede v spomin sem pisal v imenu njegovih prijateljev, sodelavcev in na željo izvršilnega odbora Društva travmatologov Slovenije. Veliko mu je pomenilo, da je bil član tega društva.

Strokovna srečanja

DEVETINDVAJSETI KONGRES PEDIATRIČNIH ZDRUŽENJ SREDOZEMLJA IN BLIŽNJEGA VZHODA (UMEMPS)

ISTANBUL, 14. DO 17. 9. 2005

Borut Bratanič

V kongresnem centru hotela Hilton v Istanbulu se je zbralo 1500 udeležencev iz zelo različnih zemljepisnih, političnih, verskih in družbenih območij Sredozemlja. Pred kongresom so poslali znanstvenemu odboru 800 prispevkov, od katerih je bilo 150 uvrščenih med kratka predavanja, 400 pa med plakate, ki so bili razstavljeni med potekom kongresa. Med udeleženci so bili najbolj številni pediatri iz domače in iz arabskih držav. UMEMPS je pod okriljem Mednarodne pediatrične zveze (IPA) nastal na pobudo sredozemskih pediatrov (Grkov, Turkov in Egipčanov) leta 1960, ko je bil prvi kongres v Kairu. Naslednje leto (1961) je bil kongres v Ankari. Nato so sledila redna srečanja in pred petimi leti je bil šestindvajseti kongres UMEMPS v začetku oktobra leta 2000 zelo uspešno organiziran tudi v našem Portorožu.

Tokratni pediatrični kongres je 14. 7. zvečer odprl predsednik srečanja Enver Hasanoglu. Častnemu predsedniku kongresa, doma in v tujini zelo znanemu turškemu pediatru, prof.dr.Ihsanu Dogramaciju, ustanovitelju Medicinske fakultete Hacettepe v Ankari, ustanovnemu članu IPA, članu Unicefa ter mnogih drugih mednarodnih in domačih strokovnih združenj, so ob 90-letnici predvajali dokumentarni film o njegovih življenjskih dosežkih, ki so bili plod izjemnih sposobnosti ter delovnega zagona še vedno čilega slavljenca.

Program kongresa je potekal hkrati v treh dvoranah, saj je bil kongresu UMEMPS pridružen tudi 49. kongres turškega pediatričnega združenja. Organizirana je bila bogata razstava farmacevtskih izdelkov in domače ter najnovejše tuje strokovne literature s pediatričnega področja.

Uvodno predavanje (prof. Ihsan Dogramaci) o preživetju, zdravju in razvoju otrok je v osrednji dvorani predstavila izvršna sekretarka Mednarodne pediatrične zveze (IPA) Jane Schaller iz ZDA. Navedla je znane pretresljive podatke iz »sveta, ki je pozabil na otroke«. Kar 63 odstotkov letnih smrti otrok starih do pet let, to je 11 milijonov (od teh 4 milijone novorojenčkov v prvem tednu življenja), bi bilo možno preprečiti s preprostimi ukrepi. S poceni oralnimi rehidracijskimi tekočinami bi lahko rešili 2 milijona otrok, ki bodo v enem letu umrli zaradi driske, s cepljenji in antibiotiki bi preprečili 2,1 milijona smrti otrok zaradi pljučnic, z insekticidi in enostavnimi zdravili bi lahko rešili smrti zaradi malarije 1 milijon otrok. Smrti bi lahko rešili tudi sto tisoče otrok, ki bodo umrli zaradi nalezljivih bolezni, ki jih v razvitem svetu zaradi rednega cepljenja skoraj ne poznamo več. Kronične bolezni otrok, ki so v ospredju obolenosti v razvitih državah sveta, se vse bolj pečeče pojavljajo tudi v nerazvitim svetu. Omenila je tudi paradokсне probleme otroške lakote na eni strani ter debelosti na drugi, ki jim delajo družbo kriminal, zlorabe različnih vrst, umori, vojne ter samomori, ob vse hujših psiholoških posledicah na otroški duševnosti milijonov otrok. Vprašala se je, kje smo (pediatri, vlade in drugi) odpovedali? Razlogi so zapleteno večplastni. Revščina je žalostna osnova vsega hudega. Milijarda ljudi živi na svetu z manj kot enim dolarjem na dan. Revščini se pridruži pogosto »odtekanje možganov« v smeri proti boljšim življenjskim pogojem in blagostanju. Revni in neizobraženi ostajajo brez zdravstvene in prosvetne oskrbe. Mnogo je bilo obljub za izboljšanje perečih problemov otrok iz najvišjih položajev vodstev držav in mednarodnih organizacij, a le malo je bilo nato uresničenega. Predavateljica je bila kritična tudi do Skupščine združenih narodov, ki je prav tedaj potekala v New Yorku. Imenovala jo je še eno razočaranje in izgubljeno priložnost za omenjene žal (pre)velike populacije revnih in bolnih otrok. IPA je zato izdelala dokument »Millenium call 2005-2015« v obliki predlogov za izboljšanje stanja, ki jih je združila v osem točk. Dokument se zavzema za zmanjšanje revščine in lakote ter podhranjenosti v svetu, za primerno izobraževanje za vse otroke, za enakost spolov (izobraževanje in pismenost deklic), za zmanjšanje umrljivosti na svetu, izboljšanje reproduktivnega in siceršnjega zdravja mater, boj proti okužbam (HIV, malarija, TBC in druge bolezni), izobraževanje za zdravo okolje (varna voda, pomen gozdov) in za globalno partnerstvo za splošni napredek v svetu. Geslo IPA je »Zdravi otroci za zdrav svet«.

Sledili sta dve pregledni plenarni predavanji s področja intenzivnega zdravljenja otrok – o patofiziologiji septičnega šoka (P. Hadad iz Libanona) in o novih načinih zdravljenja septičnega šoka (Hulya Bayer iz ZDA). V zadnjem predavanju sta bila ob že rutinskih postopkih zdravljenja omenjeni novejši terapevtski sredstvi pentoksifilin (pri septičnih otrocih z nizko porodno težo) in vazopresin ob drugih imunomodulatorjih in gensko izdelanih zdravilih.

V drugem dopoldanskem sklopu sem se udeležil predavanj iz neonatologije, ki so imela skupni naslov: Perinatalna umrljivost v državah UMEMPS. O svojih rezultatih so poročali kolegi iz Sirije, Libije, Libanona, Egipta in Turčije, slovenske rezultate v letih od 1988 do 2003 smo predstavili v prostih temah (Perinatal mortality in Slovenia, B.Bratanič, P.Truden-Do-brin). V omenjenih državah je še vedno precej težav z zbiranjem zanesljivih podatkov. Tako je bilo nekaj prispevkov podanih na ravni posameznih ustanov, zato so verjetno rezultati relativno dobri. Povsod pa se kaže trend upadanja perinatalne umrljivosti.

Med odmorom za kosilo smo poslušali satelitski simpozij o Prevenirju (Wyeth), cepivu proti pnevmokokom, o indikacijah in ugodnih posledicah cepljenja tako pri otrocih kot tudi v njihovih družinah ter v širši okolici (značilen upad invazivnih oblik okužb s pnevmokokom tudi pri starejših odraslih, ki je sledil uvedbi cepljenja otrok v ZDA).